

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

“ПУТІВНИК” УКРАЇНОЮ: ТРАЄКТОРІЇ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ РОСІЇ

В українські міста прилітають не пасажирські літаки, а балістичні ракети.
Світ, у якому людське життя має значення, потребує порятунку.

УКРАЇНА

■ УКРАЇНА – НАЙБІЛЬША КРАЇНА ЄВРОПИ В ЕПІЦЕНТРІ ВІЙНИ

Україна – земля з давньою історією, гостинними і сміливими людьми, для яких свобода є найвищою цінністю. Це об'єднує нас з багатьма демократичними країнами.

Одна з перших конституцій у світі була написана українцем **Пилипом Орликом** ще в **1710 році**, що підкреслює давні демократичні традиції України.

Іноземці можуть знайти багато спільного з нашими містами: сакури в **Ужгороді** нагадують квітучі алеї **Киото**, старовинні церкви **Чернігова** – колорит **Праги**, а **Маріуполь** до війни був схожий на грецький **Волос** – місто із затишною набережною та портовим життям.

Однак на долю українців випало стати форпостом боротьби за свободу всього демократичного світу у XXI столітті.

ПОНАД 11 РОКІВ УКРАЇНЦІ БОРЮТЬСЯ ПРОТИ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ

У 2014 році Росія незаконно анексувала Крим, розпочала збройну агресію на сході України і окупувала частину Донецької та Луганської областей.

Фото: Libkos

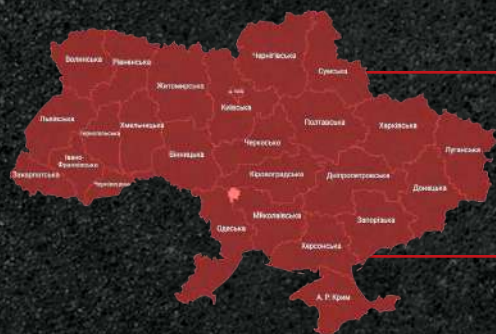

Фото: Kai Pfaffenbach

24 лютого 2022 року РФ розпочала повномасштабне вторгнення в Україну: ракети одночасно обрушилися на Київ, Харків, Одесу, Львів, Маріуполь та інші міста.

Фото: Thomas Peter

За три роки в Україні було оголошено щонайменше **55 484** повітряні тривоги по всіх регіонах.

Росія веде проти України геноцидну війну, грубо порушуючи норми міжнародного гуманітарного права. **Зафіксовано понад 170 тисяч воєнних злочинів, скоєних Росією.**

- **4,6 млн** людей стали внутрішньо переміщеними особами. **5,6 млн** українців виїхали за кордон у пошуках прихистку.
- **13 883** цивільних загинули, а **35 548** отримали поранення (за даними ООН з початку повномасштабного вторгнення).
- **652** діти загинули, **2 142** діти отримали поранення (за даними Офісу Генерального прокурора).

У цьому путівнику ми розповімо про декілька українських міст. Їхні історії — це окремі фрагменти великої трагедії, яку переживає вся країна.

КИЇВ

Київ — столиця, найбільше місто України, серце української державності вже понад півтори тисячі років. Місто-символ свободи, стійкості й незламності народу. Схожий на Варшаву завдяки спільному розташуванню на великих річках (Дніпро та Вісла), багатій культурній спадщині та ролі ключових центрів Центрально-Східної Європи.

 Київ

 Варшава (Польща)

Міста-побратими:

- Чикаго (США)
- Брюссель (Бельгія)
- Рим (Італія)
- Анкара (Туреччина)
- Торонто (Канада)
- Варшава (Польща)

ГОЛОВНИЙ ПРОДУКТ РОСІЇ — ЦЕ СМЕРТЬ

Смерть Росія експортує ракетами й дронами прямо по житлових будинках. Місто-мільйонник Київ систематично страждає від таких атак.

У ніч на 31 липня 2025 року армія РФ атакувала Київ безпілотниками та ракетами. Як наслідок, **31 людина загинула, серед яких п'ятеро дітей. Постраждали понад 150 містян.**

Менш ніж через місяць внаслідок російської 28 серпня, Росія вчинила ще одне масове вбивство у столиці. **Загинуло 23 цивільних, включно з четверо дітей.**

Серед загиблих 24-річна Надія та її 2-річна донька Ангеліна. Вони загинули у своїй квартирі — тоді було зруйновано весь під'їзд п'ятиповерхового будинку.

Фото: Суспільне Новини / Катерина Желізняк

Фото: Суспільне Новини / Олександр Магула

Львів

Львів — культурна столиця України з європейським шармом. Історичний центр міста занесений до списку Світової спадщини ЮНЕСКО. П'яте за чисельністю населення місто України. За кількістю мешканців близький до японської **Окаями**, а за площею — до німецького **Бонна**.

 Львів

 Бонн (Німеччина)

Міста-побратими:

- Турин (Італія)
- Фрайбург (Німеччина)
- Уппсала (Швеція)
- Канни (Франція)
- Краків (Польща)
- Рейк'явік (Ісландія)

ВАРВАРСЬКА АТАКА НА ЛЬВІВ: СЕМЕРО ЗАГИБЛИХ, СЕРЕД ЯКИХ МАМА З ТРЬОМА ДІТЬМИ

4 вересня 2024 року армія РФ атакувала Львів дронами-безпілотниками та ракетами. Як наслідок, було пошкоджено понад 180 будинків в історичній частині міста. Семеро людей загинули. Понад 60 людей були травмовані.

Серед загиблих була родина Базилевичів: матір Євгенія і троє її дочок, 7-річна Емілія, 18-річна Дарина та 21-річна Ярина.

Живим залишився лише батько родини — Ярослав.

“

Я відчуваю все ще спустошеним. Я відчуваю, як гілка без бруньок. Я відчуваю так, що у світі панують зло і несправедливість. Ми маємо з вами це змінити. У світі має панувати міжнародне право”, — ці слова Ярослав сказав під час виступу перед членами Конгресу США.

КРИВИЙ РІГ

Кривий Ріг — індустріальне серце України, найдовше місто Європи. Восьме за чисельністю населення місто України. По чисельності населення схоже зі Штутгартом, а за площею з Вільнюсом.

 Кривий Ріг

 Вільнюс (Литва)

Міста-побратими:

- Люблін (Польща)
- Еспоо (Фінляндія)
- Дуйсбург (Німеччина)
- Кошиці (Словаччина)
- Руставі (Грузія)

НАЙСМЕРТОНОСНІШИЙ УДАР ПО ДІТЯХ ВІД ПОЧАТКУ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ

Всупереч Женевським конвенціям Росія постійно тероризує Кривий Ріг. 4 квітня 2025 року росіяни запустили балістичну ракету з касетною бойовою частиною, яка вибухнула посеред житлового кварталу біля дитячого майданчика.

Як наслідок — загинули 20 людей, з них — 9 дітей. Понад 70 людей дістали поранення, серед яких щонайменше 12 дітей.

Люди приносять квіти та іграшки на місце трагедії

У місцевій гімназії відкрили куточок пам'яті зі світлинами загиблих учнів

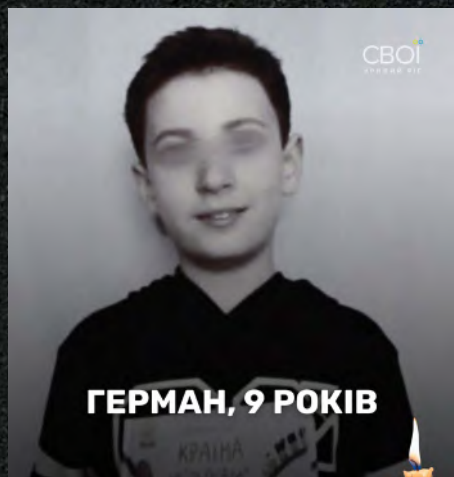
Того ж дня Міноборони Росії визнало ракетний удар і заявило, що вони успішно вдарили по військових та іноземних інструкторах у Кривому Розі. **Це цинічна брехня.**

Цей обстріл став найсмертоноснішим для дітей з лютого 2022 року, за даними Моніторингової місії ООН з прав людини в Україні.

Найменшій дитині — хлопчику Тимофію — було всього три роки.

Батько загиблого хлопця Данила звернувся до світових лідерів із закликом надати Україні системи протиповітряної оборони, аби інші українські діти були захищені.

Суми — затишне місто на північному сході України. За кількістю населення схоже з американським містом **Медісон** штату Вісконсин, а за площею — зі Спокан-Валлі штату **Вашингтон**.

Суми

Medison (CMA)

Міста-побратими:

- Сакраменто (США)
- Замостя (Польща)
- Мажейкяй (Литва)
- Острава (Чехія)
- Целле (Німеччина)

ТЕРОР У ВЕРБНУ НЕДІЛЮ: У СУМАХ РОСІЯНИ ВБИЛИ 35 ЛЮДЕЙ

Під час великого релігійного свята 13 квітня 2025 року РФ вдарила балістичними ракетами по центральній вулиці міста. В той час, коли люди поверталися з церков, гуляли з родинами у свій вихідний.

Унаслідок ракетної атаки загинули 35 людей, серед них двоє дітей. Близько 117 отримали поранення.

Ці три труни належать родині Мартиненків: Наталя, Микола та їхній 11-річний син Максим. Під час російського удару вони були разом і загинули в один момент.

В центрі удару опинився також регіональний Центр захисту прав людини — Представництво Уповноваженого Верховної Ради України у Сумській області.

Ворог руйнує життя і цивілізацію всюди, де тільки може дістати ракетами чи руками свого війська.

ЗАПОРІЖЖЯ

Запоріжжя — місто козацтва та індустріального розвитку. За чисельністю населення — шосте місто країни, співставне з населенням канадського міста **Вінніпег**.

 Запоріжжя

 Winnipeg (Canada)

Міста-побратими:

- Лахті (Фінляндія)
- Бельфор (Франція)
- Бірмінгем (Велика Британія)
- Лінц (Австрія)
- Магдебург (Німеччина)
- Ашдод (Ізраїль)

ВОЄННИЙ ЗЛОЧИН У ЗАПОРІЖЖІ — РОСІЯНИ ВИКРАЛИ ЖИТТЯ 15 ЛЮДЕЙ

8 січня 2025 року армія РФ завдала 2 удари керованими авіабомбами по Запоріжжю. В той час, коли люди поверталися з роботи додому. **Внаслідок атаки 15 людей загинуло, 127 — дістали поранення.**

Лікарі зазначають, що такої великої кількості складних травм, **які потребують ампутації кінцівок**, ще ніколи з початку повномасштабного вторгнення не було.

34-річний чоловік згадує: *“Я лежу на землі, дивлюся на свою ногу, а вона просто відірвана. Не передати словами мої емоції в той момент, я почав кричати”*. Перші п'ять днів біль був настільки нестерпним, що чоловік не міг спати.

Уламки влучили в трамвай та маршрутне таксі з пасажирами. Зазнали руйнувань багатоповерхові будинки, промисловий об'єкт та інша інфраструктура міста. Пошкоджені та вщент згоріли приватні автівки.

Обстріл мирного населення є воєнним злочином, за який винні повинні нести відповідальність у міжнародних судах.

Харків — друге за величиною місто України, студентська столиця країни. Харків схожий на **Теджон** у Південній Кореї: обидва міста є науковими центрами з населенням близько півтора мільйона людей.

 Харків

 Теджон (Південна Корея)

Міста-побратими:

- Теджон (Південна Корея)
- Варшава (Польща)
- Анкара (Туреччина)
- Даллас (США)
- Болонья (Італія)
- Даугавпілс (Латвія)

РОСІЙСЬКЕ БОЖЕВІЛЛЯ: ЧОТИРИ АВІАУДАРИ ПО ХАРКОВУ ЗА ДЕНЬ

Харків розташований у декількох десятках кілометрів від кордону з Росією і постійно зазнає ударів від країни-агресора. Чергова така атака сталася 25 травня 2024 року.

Зранку армія РФ влучила в ліцей, пізніше — у будівельний гіпермаркет, а також у Центральний парк. Ввечері — був атакований житловий квартал. У гіпермаркеті виникла величезна пожежа, люди згоріли живцем.

Загинули 19 людей, серед них 12-річна дівчинка та 17-річний юнак. Поранено 54 особи, серед них 13-річний хлопець у важкому стані.

Тіла загиблих цілодобово шукали серед попелу. Рідні зниклих безвісти людей здавали ДНК-тести для експертиз.

Серед загиблих жінка Ірина та її 12-річна донька Марія. Вони разом з чоловіком Юрієм поїхали в гіпермаркет за покупками. Чоловік отримав поранення.

Російські ЗМІ визнали удар по Харкову: заявили, що нібито у гіпермаркеті був “військовий склад”. Таку брехню для виправдання своїх воєнних злочинів країна-агресор використовує постійно.

Херсон — південне місто України, морський торговельний та річковий порт. Схожий на шведський **Норрчепінг**: обидва є старими портовими містами, розвиток яких пов'язаний із річковими шляхами.

 Херсон

 Норрчепінг (Швеція)

Міста-побратими:

- Ряшів (Польща)
- Залаегерсег (Угорщина)
- Шумен (Болгарія)
- Кент (США)
- Зонгулдак (Туреччина)
- Норрчепінг (Швеція)

Під час російської окупації місто пережило репресії, викрадення людей і гуманітарну кризу. Після звільнення у листопаді 2022 року місто систематично опиняється під ворожими обстрілами.

■ РФ ВЛАШТОВУЄ “САФАРИ” НА ЛЮДЕЙ, ПЕРЕСЛІДУЮЧИ І ВБИВАЮЧИ ЇХ ДРОНАМИ

9 липня 2025 року російська армія вдарила по селу Правдине. Безпілотник скинув вибухівку просто на подвір'я, де грався однорічний хлопчик. **Дитина загинула на місці. Поранення дістала й місцева жителька.**

Армія країни-агресора 9 серпня 2025 року вдарили з безпілотника по маршрутному автобусу. **Загинуло двоє людей, 16 отримали поранення.** Під час спроби поліцейських дістати з автобуса тіла загиблих сталося повторне влучання FPV-дрона. У результаті троє працівників поліції зазнали контузій.

■ РОСІЯНИ ПІДІРВАЛИ КАХОВСЬКУ ГЕС: найбільша техногенна катастрофа Європи за останні десятиліття

Підриб Росією Каховської гідроелектростанції на Херсонщині 6 червня 2023 року став одним із найстрашніших екоцидів у сучасній історії. У зоні лиха опинилося близько **16 000 людей** та близько **80 населених пунктів** були затоплені внаслідок теракту.

■ **За міжнародним правом руйнування гребель є воєнним злочином, оскільки це прямо заборонено.**

Теракт призвів до масштабної повені у південних областях України, внаслідок якої було підтоплено **понад 4 300 будинків** та загинуло щонайменше **34 людини**. Орієнтовна сума збитків довіллю становить **понад 55 млрд гривень**.

Дніпро — одне з найбільших українських міст, розташоване на берегах однойменної річки. Відоме як “космічна столиця” України. За розміром та кількістю населення схоже з німецьким містом **Кельн**.

 Дніпро

 Кельн (Німеччина)

Міста-побратими:

- Кельн (Німеччина)
- Салоніки (Греція)
- Гранд-Рапідс (США)
- Осака (Японія)
- Острава (Чехія)
- Неаполь (Італія)

Через близькість до фронту, Дніпро приймає велику кількість поранених і внутрішньо переміщених осіб. Водночас місто потерпає від постійних російських атак.

46 ВКРАДЕНИХ ЖИТТІВ: РОСІЙСЬКА РАКЕТА ВЛУЧИЛА У БУДИНОК

Одним з найтрагічніших днів в історії міста стало 14 січня 2023 року. Того дня російська армія завдала **ракетного удару по багатоповерховому будинку у житловому масиві Дніпра**.

■ Унаслідок ракетної атаки загинуло 46 людей, серед них 6 дітей. 79 осіб травмовано, серед них 16 дітей.

Рятувальники і жителі Дніпра намагаються рятувати людей під завалами.

24-річна Анастасія дивом вижила у зруйнованій квартирі. Її батьки загинули від удару: Наталі та Максиму було по 46 років. Арсен Дзодзаєв

“У мене немає слів, у мене немає емоцій, я нічого не відчуваю, крім великої порожнечі всередині”, — писала дівчина після трагедії.

У цій квартирі жила сім'я тренера з боксу Михайла, який загинув через ворожу атаку.

Жодної військової цілі там не було. Зруйнувався не лише під'їзд будинку, а й людські долі.

■ УКРАЇНЦІ ЗАВЖДИ РАДІ ГОСТЯМ — АЛЕ НЕ ТИМ, ХТО ПРИХОДИТЬ ІЗ ВІЙНОЮ

Згадані трагедії українських міст — лише маленькі частини великого терору, який несе Росія. Київ, Одеса, Миколаїв, Чернігів, Маріуполь, Покровськ, Ізюм, Буча, Донецьк, Луганськ, Сімферополь і сотні інших сіл та міст стали жертвами російської збройної агресії чи окупації.

З 24 лютого 2022 року Російська Федерація призвала до жахливих руйнувань в українських містах і селах. **Пошкоджено або зруйновано:**

- понад 250 000 будівель;
- понад 2 400 медичних об'єктів;
- 4 139 закладів освіти;
- 2 359 об'єктів культурної спадщини;
- 645 релігійних об'єктів.

■ ВІД НИЗКИ УКРАЇНСЬКИХ МІСТ І СІЛ ЗАЛИШИВСЯ ЛИШЕ СИЛУЕТ

■ ЗА ВОЄННІ ЗЛОЧИНИ МАЄ НАСТАВАТИ НЕВІДВОРОТНЄ ПОКАРАННЯ

Ми закликаємо:

- визнати дії Росії геноцидом українського народу;
- долучатися до документування фактів злочинів Росії;
- посилювати всебічний тиск на Росію для припинення терору;
- сприяти захисту України проти збройної агресії;
- сприяти поверненню депортованих дітей, незаконно затриманих цивільних осіб і військовополонених;
- сприяти створенню спеціального міжнародного трибуналу для притягнення до відповідальності осіб, винних у воєнних злочинах.

Україна сьогодні — це щит, що захищає світ від перемоги диктатури.

Ми вдячні всім державам, які тримаються траєкторії справедливості і допомагають нам пройти шлях до миру.

moscowconvention.com

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

